

Írta: Kardos Ferenc

Kapcsolatügyeletek országszerte

1994-ben, a Család, Gyermek, Ifjúság 3-4. számában adtunk hírt először a Kapcsolat Alapítványról, működő és tervezett szolgáltatásainkról. E cikk nyomán tapasztalt szakmai érdeklődés, valamint az eltelt időszak tapasztalatai Kapcsolatügyelet szolgáltatásunk fejlesztésére ösztönöztek bennünket. Ma már a budapestin kívül három vidéki Kapcsolatügyelet működik Dunaújvárosban, Békéscsabán és Tatabányán. Az Európai Unió támogatásával országos hálózat építésébe fogtunk. A nevelési tanácsadók szakmai irányításával és a családsegítő központok szakembereinek együttműködésével olyan segítő szolgálatot szeretnénk létrehozni, amely váláskor a felbomló család segítségére lesz. Ehhez a hálózat kiépítése után a Családjogi Törvény módosítására lesz szükség. Szeretnénk elérni, hogy a válni készülő szülők először a gyermekpszichológust keressék fel, mielőtt a bírósághoz fordulnak.* A Kapcsolatügyeleteken a pszichológus segítségével találják meg a gyermekelhelyezés ill. kapcsolattartás mindkettőjük számára elfogadható, és a gyermek szempontjából előnyös módját. Vitás esetekben pedig semleges helyet és szakmai segítséget kapnának a kapcsolattartási alkalmakhoz. A nevelési tanácsadó és a családsegítő központ, mint intézményi háttér egyéb segítséget is tudna nyújtani a család tagjainak e nehéz időszakban.

A Kapcsolatügyelet mentálhigiénés jelentősége nyilvánvaló, ha arra gondolunk, hogy a felbomló család tagjainak abban a szakaszban segít, amikor még nem avatkoztak a folyamatba ügyvédek, nem csatároztak hatóságok előtt, nem indult be a láthatások körüli huzavona. Ha mégis ez a vége a válásnak, a Kapcsolatügyelet biztosítja a találkozást a gyermek-elhelyezési per idejére, ill. az után is, ameddig szükséges. Alapítványunk célja ugyanis annak a gyermeki jognak a biztosítása, amelyet a gyermeki jogokról szóló ENSZ Egyezmény 9/3. pontja úgy fogalmaz meg, hogy a szülőjétől elszakadt gyermeknek joga van rendszeres, közvetlen, élő kapcsolatot tartania a tőle külön élő szülőjével is. Meggyőződésünk, hogy ennek a jognak az érvényesítése a gyermek egészséges személyiségfejlődéséhez szükséges. Ezért hoztuk létre a Kapcsolatügyeletet, amelynek működési rendjét szeretnénk most közölni abban a reményben, hogy munkánkat jobban megismerve a vidéki kollégák is csatlakoznak az épülő hálózathoz. Mi minden segítséget megadunk ehhez.

A kapcsolatügyelet működési rendje

Ötéves tapasztalatunk alapján kialakult a Kapcsolatügyelet jól bevált ügymenete, amelynek legfontosabb pontjait az alábbiakban foglalom össze azzal a céllal, hogy támpontul szolgáljon egyrészt az ügyeletben dolgozó szakemberek, másrészt a hasonló ügyeket szervezők számára.

Kinek szól az ügyelet?

Az ügyeletet egyaránt igénybe veheti szülő, gyermek, gyámhatóság, bíróság, vagy bárki, aki a kapcsolattartásban érdekelt gyermek részére kér segítséget (nagyszülő, ügyvéd, pedagógus, gyermekvédelmi intézmény stb.). Elsősorban azoknak a gyerekeknek szeretnénk segíteni, akik szüleik válás utáni viszálykodása következtében nem tudnak találkozni a tőlük elköltözött szülővel, és így megromlott, vagy meg is szakadt vele a kapcsolatuk.

A Kapcsolatügyelet egyéb „alkalmazási” területei: nagyszülői, testvérek közötti kapcsolattartás, intézetből hazakerülő gyermekek és szülők kapcsolatának újra kialakítása.

Hogyan vehető igénybe?

Levélben, telefonon, vagy személyesen egyaránt lehet jelentkezni, vasárnap kivételével a hét minden napján a nevelési tanácsadóban. Az adatok közül a legfontosabbakat kell feljegyezni: gyermek neve, szülők neve, címe, telefonszáma. Azt is le kell írni, miben áll a probléma lényege. Az adatok titkosan kezelendők.

Kik segítenek a jelentkezőknek?

A Kapcsolatügyelet munkatársa csak olyan pedagógiai, vagy pszichológusi diplomával rendelkező szakember lehet, akinek tapasztalatai vannak gyermekes családokkal való foglalkozás terén, és lehetőleg segítő intézményben dolgozik. A legszerencsésebb, ha az ügyelet dolgozója a helyi nevelési tanácsadó alkalmazottja.

Az ügyelet eredményességét nagymértékben megnöveli, ha az ügyeletben dolgozó szakemberek jártasak a családterápia, a tranzakciós analízis, és a párterápia elméletében és gyakorlatában, nem beszélve a gyermekekkel való foglalkozás rutinjáról. Ugyancsak előny, és az önvédelem szempontjából sem elhanyagolható a különböző devianciák és pszichiátriai kórformák gyakorlatból való ismerete.

Az ügyelet helyiségei

Az ügyelet tárgyi feltételei közül a legfontosabb egy jól felszerelt, a gyermekek széles korosztálya részére berendezett játszószooba. Ezen kívül szükség van egy szülői váróra, és legalább két kisebb szobára az egyéni beszélgetésekhez. A játszószobának legalább 25, a beszélgető szobának legfeljebb 10-12 négyzetméteresnek kell lennie.

Természetesen fontos még az irodahelyiség is írógéppel, telefontal, és legalább két WC.

A játszószooba játékkészlete

A Kapcsolatügyelet célja a megszakadt, vagy meglazult szülő- gyermek kapcsolat helyreállítása, megszilárdítása. Módszerünk a közös játék, amely a gyermek számára kellemes élményt nyújt. A cél elérésében segítenek a megfelelő játékok, mint eszközök. A játszószooba játékkészletének a kialakításánál a következő szempontokat kell figyelembe venni:

1. A gyermek életkora. A Kapcsolat-ügyeletre, 0-18 éves korig járnak gyerekek. A csecsemők saját játékaikat kivéve gyakorlatilag másfél éves kortól kell felkészülnünk megfelelő játékokkal.

2. A biztonságosság. A balesetek elkerülése érdekében mellőzni kell azokat a játékokat, amelyek könnyen lenyelhetők, súlyuk, érdességük, keménységük miatt sérülést okozhatnak, hibás felületkezelésük miatt mérgezőek lehetnek. A fokozott óvatosságra azért is van szükség, mert a játszószobában a szülőket egyedül hagyjuk ugyan a gyermekeikkel, de a felelősséget mi vállaljuk. A szülők között sokan vannak olyanok, akik évek óta nem neveltek gyermeket, nem alakult ki náluk az az óvatosság, ami a gyakorló szülőnél természetes. Néhány szülő éppen azért szorul a mi segítségünkre, mert önállóan képtelen lenne megoldani a gyermeknevelés közben előforduló váratlan problémákat. A fentiek miatt kerülni kell azokat a mozaik játékokat, amelyek igen apró darabokból állnak. Ne alkalmazzunk szobai mászókat, tornaszereket, golyók, ceruzák kilövésére alkalmas játékot, fémből készült, éles sarkokkal rendelkező járműveket, a konnector használatát igénylő játékokat stb.

3. A társas jelleg. A játszószobában található játékok igényeljük az együttjátszást, legalább két személy részvételét. Ne tegyünk a szobába magányos játszásra csábító játékokat! A több személyre tervezett társasjátékok, az építőjátékok lehetőséget nyújtanak az ügyeletet ellátó szakembernek arra, hogy szükség esetén – pl. kezdetben – ő is „beszálljon”, esetleg a másik szülőt is „becsempéssze” a játékba, amíg a gyerek fel nem oldódik. Később ez a játék a látogató szülő és a gyerek intim, kétszemélyes játékává válhat, amelyből hagyomány alakulhat ki.

4. Indulatok, érzelmek, kreativitás, teljesítmény kifejezése a játékban. A játszószoba játékparkjának kialakításánál törekedjünk arra, hogy a játék adjon lehetőséget pozitív vagy negatív érzelmek, indulatok kifejezésére, a gyerek ügyességének bemutatására, fantáziájának megvalósítására. Így a játékon keresztül kommunikálni tud a látogató szülővel. A szülőnek alkalmá nyílik közös alkotásokban, sikerekben vagy kudarcokban részt vennie, lehetőséget adhat gyermekének a vele szembeni indulatok játékban való levezetésére, és információkat kaphat arról, hol tart a kapcsolatuk, hogyan fejlődik, mikor keletkeznek konfliktusok közöttük. Ebből a szempontból azok a társasjátékok jók, amelyekben a szerencsének kisebb szerepe van, mint az ügyességnek, és így a játék kimenetele a felnőtt által befolyásolható.

A játszószobában, ahol több szülőgyerek páros is tartózkodik egy időben, és nem törekszünk még az intimitásra, beváltak az olyan játékok, mint az asztali foci, kisvasút, babaszoba, babakonyha, LEGO, DUPLO, kisautók, autópálya, bábparaván, bábok, babák, különböző építőkockák, fiús versenyjátékok (kugli, célbadobó, csocsó, golyózás stb.). A kisebb szobákban, ahol a szülő már egyedül játszik gyermekével, a LEGO és a DUPLO mellett feltétlenül legyen rajzlap, zsírkréta, színes ceruza, társas-, kirakós- és memóriajátékok, puzzle-k, dominók. Nagyobb gyermekeknél számítógépes játékkal és sakkal is lehet próbálkozni. Azok a játékok, amelyekben a gyermek megmérkőzhet látogató szülőjével – főleg kamaszok esetében –, igen hasznosak.

Hogyan segítenek a szakemberek?

1. Az ügyeleten a segítők mindig párban dolgoznak. Egyedül ügyeletet vezetni tilos! Az ügyelet segítségére szoruló szülők közötti elmérgesedett viszony, a teljesen kiszámíthatatlan reakciók, az esetleges rendőri vagy orvosi segítségkérés miatt nem hagyhatjuk magára a gyermeket. A ügyeletet ellátók érdekében is jobb a párban dolgozás.

E szempontnál talán még fontosabb, hogy szakmai szempontból is az a kívánatos, hogy az ügyelet alatt folyamatosan együttműködve, a történéseket azonnal megbeszélve, értékelve dolgozzanak, csak így tudják korrigálni az esetleges hibás lépéseket, és elkerülni azokat a csapdákat, amelyeket az ügyvédek által felkészített ügyfelek állítanak nekik, illetve a másik szülőnek.

2. Az adatok felvétele után először mindig azt a szülőt hívjuk be egy órás beszélgetésre, kié a probléma. (Ha azonban a gyámügytől kapott információk szerint a másik szülő a kevésbé együttműködő, őt hívjuk be elsőnek.) Ekkor tájékoztatjuk az ügyelet céljáról, az esetleges anyagi vonzatokról, ha nem ingyenes a szolgáltatás. Vácsoljuk a várható eredményt, és azt is, mit tartanánk kudarcnak, és akkor mit lépünk a gyermek érdekében. Fontos, hogy az első alkalommal tisztázzuk: mi nem az igazságot keressük, nem szakvéleményt gyártunk, nem ítélkezünk erkölcsi alapon, a gyermeket, annak mindkét szülőhöz való jogát képviseljük, ennek a jognak szeretnénk érvényt szerezni azáltal, hogy semleges helyet, kellemes körülményeket teremtünk, és pedagógiai ill. pszichológiai segítséget nyújtunk. Ezen a beszélgetésen meg kell nyernünk a szülő együttműködési szándékát. A problémagazda szülővel ez általában nem nehéz.

A következő alkalommal a másik szülővel találkozunk, ugyanezeket a témákat beszéljük meg.

3. A harmadik alkalommal találkozik a szülő először a gyermekével. Ezt a találkozót gondosan elő kell készíteni, ha bizonytalanok vagyunk a sikerében, előbb célszerű egyedül behívni a gyermeket, hogy ismerkedjen a környezettel és velünk. Győződjünk meg róla, hogy az ismeretlen környezet miatti szorongása csökkent-e. Azokban az esetekben, amikor a gyermek évek óta nem találkozott a másik szülővel, az első találkozás előtt jó hatású lehet egy olyan szituációs játék, amelyben előrevetítjük számára ezt a helyzetet.

Az első találkozás első perceire nagyon oda kell figyelni, itt dőlhet el minden. Feltétlenül jelen kell lennünk, be kell indítanunk a játékot, de amint lehet, magukra kell hagyni a gyereket és a szülőt, és csak a háttérből segíteni, ha elakadna köztük a kommunikáció.

Eközben a másik szülő szorongását is oldani kell, értékelni kell pozitív hozzáállását, és sok beszélgetéssel megnyugtatni a szülői váróban vagy egy másik szobában. Jó hatású, ha a szülőket és gyereket teával, - teasüteménnyel kínáljuk.

Első alkalommal arra is nagyon oda kell figyelni, hogy meddig tartson a találkozás. Semmiképpen sem szabad megvárni, amíg unalomba fullad a játék, de az sem jó ha még nem töltődött fel a gyerek olyan új élményekkel, amik kívánatossá teszik számára a folytatást. A túl jól sikerült első találkozó sem jó, mert féltékennyé teszi a másik szülőt, és meghiúsíthatja a folytatást.

4. A Kapcsolatügyeleten nem használhatunk pszichológiai tesztek, nem állítunk fel diagnózist senkiről, szakvéleményt sem készítünk, mert mi nem muníciót akarunk adni az ügyvédeknek a szülők közötti harchoz, hanem meg akarjuk menteni, vagy meg akarjuk teremteni a kapcsolatot a gyerek és a szülők között. Kérésre azonban leírjuk tapasztalatainkat.

5. Ha van rá lehetőségünk, létesítsünk egy alkotó sarkot, ahol ügyes népművelő, vagy a népi mesterségekben jártas pedagógus segítségével ajándéktárgyakat készíthetnek egymásnak az ügyeleten megforduló szülők és gyermekek. A hazavitt ajándék a következő ügyeletig emlékezteti a gyermeket a közös ajándékkészítés kellemes élményére.

Egyre azonban vigyázni kell. Ugyanúgy, ahogy a pszichológus is, a népművelő is végig a háttérben marad, nem fordulhat elő, hogy a gyerek átpártoljon az ügyetlen szülőtől a mindentudó kedves „mesterhez”. Amennyiben ez a veszély fennáll, még a gyerekekkel való találkozás előtt meg kell tanítani a szülőt a fogásokra, hogy a gyermek azután tőle tanulja meg az ajándék elkészítésének módját. Nem könnyű olyan mestert találni, aki kiegészítő szerepet játszva tud irányítani egy foglalkozást, de ki kell várnunk, amíg rálelünk, különben öngólt lövünk.

6. A szoba méretének megválasztása is fontos. Első alkalommal célszerű a nagy, közös játszószobát ajánlani, ahol más gyerek és szülő is van, lehetőleg olyanok, akik már összeszoktak. Ez a minta jó hatással van a szorongó, bátortalan gyermekekre. Később azonban, amikor a kapcsolat intimebbé válik, új játékokkal nyugodtan magukra hagyhatjuk őket egy kisebb szobában.

7. A fokozatok kérdése a Kapcsolatügyelet sarkalatos pontja. A szaktudás, intuíció, empátia csak együtt segítnek. Ha korán lépünk a következőbe, „lefullad a motor”: a gyerek, vagy a gyerekekkel élő szülő miatt meghiúsulhat a következő találkozás. De a túl óvatos haladás is megbosszulja magát, hiszen a gyermeket már nem elégíti ki az abban a fokozatban nyújtható élmény (nem vesszük észre pl., hogy unja már a játszószobai játékokat, és már régen fel kellett volna ajánlani a sétát). A Kapcsolatügyeletre járó gyermekek számára ez az alkalom az egyetlen, amikor a másik szülővel találkozhat. Nagy a

felelősségünk: nem engedhetjük meg, hogy ez a most alakuló kapcsolat a mi figyelmetlenségünk miatt unalmassá váljon, és – talán örökre – megszakadjon.

Fokozatok

Nagyjából a következő fokozatokat állapíthatjuk meg a Kapcsolatügyelet munkájában:

- I. Mindkét szülő + gyerek + ügyeletes a nagyszobában együtt játszik.
- II. A gyermekkel együtt élő szülő a váróban, a másik szülő a gyerekekkel és az ügyeletesrel a nagyszobában.
- III. A gyermeket látogató szülő a nagyszobában játszik a gyerekekkel, az ügyeletes a közelben, de a szituáción kívül, a gyerekekkel élő szülő a váróban.
- IV. A gyermeket látogató szülő a nagyszobában, más gyerekekkel és szülőkkel együtt, az ügyeletes a gyerekekkel élő szülővel beszélget az egyik kishabában.
- V. A gyermeket látogató szülő a gyerekekkel a nagyszobában, a gyermekkel élő szülő kimegy az épületből egy órára (vásárol valamit a gyerekeknek).
- VI. A gyermeket látogató szülő a nagyszobában játszik a gyerekekkel, a gyermekkel élő az ügyelet teljes idejére eltávozik, csak a végén jön a gyerekekért.
- VII. A gyermeket látogató szülő a gyermekkel egy kisebb szobában, új játékokkal, a gyermekkel élő szülő most újra a váróban.
- VIII. A gyerek a látogató szülővel a kishabában, a vele élő elmegy egy órára az épületből.
- IX. A gyerek a látogató szülővel a kishabában, a vele élő szülő az ügyelet teljes idejére eltávozik.
- X. A gyermekkel élő szülő a váróban, a gyermeket látogató szülő a gyerekekkel a kishabában, de közben kimennek a közeli áruházba egy órára.
- XI. A látogató szülő a Kapcsolatügyeleten veszi át a gyereket, egész délelőttre magával viszi egy gyerek programra, ahol sok szülő és gyerek van együtt (a nagyszoba kihelyezése). Az ügyelet végére hozza vissza, és átadja a gyermekkel élő szülőnek.
- XII. A látogató szülő a Kapcsolatügyeleten veszi át a gyereket, egész napra elviszi, közben a lakásán is tartózkodnak néhány órát (kishaba kihelyezése), majd a gyereket hazaviszi. A gyermekkel élő szülő telefonon beszámol a tapasztalatairól az ügyeletesnek. (Ennek másik változata, amikor a látogató szülő a gyereket a másik szülő lakásáról viszi el és oda is hozza vissza. Mindkét szülő telefonon beszámol a tapasztalatairól.)
- XIII. A gyerek két napot tölt a látogató szülőnél ottalvással. Amennyiben a szülők telefonos visszajelzése pozitív, a Kapcsolatügyeletre nincs tovább szükség.

Az ügyeletesek együttműködése

A párban dolgozó ügyeletesek a család eltávozása után megbeszélik a tapasztaltakat, értékelik az ügyelet eredményességét és megtervezik a következő ügyeleten alkalmazandó módszereket. Ha gondjuk van, arra is van lehetőség, hogy a hetente egyszer megtartott stábmegbeszélésen a többi, ügyeleten dolgozó szakemberrel vitassák meg az esetet. Ezen kívül havi rendszerességgel külső szupervizor segítségét is igénybe veszik.

A Kapcsolatügyelet a nevelési tanácsadó gyakorlatából alakult ki, azt tapasztaltuk ugyanis, hogy a különböző tünetek háttérben a válás utáni nevelési hibák állnak. Megelőzőképpen kezdtünk foglalkozni a felbomlott családok problémáival. Most viszont a Kapcsolatügyeleten fedezünk fel olyan problémákat, amelyek nem a válási helyzettel függnek össze, bár a szülők igyekeznek egymás hibás viselkedésével összefüggésbe hozni a tünetet. Ilyenkor fel kell világosítani a szülőket a tünet feltételezett (valódi) okáról, és a

megfelelő szakemberhez kell irányítani (tanulási nehézségek, dyslexia, orvosi problémák stb.) Ezért is jó, ha a Kapcsolatügyeleten a nevelési tanácsadó szakemberei dolgoznak.

A kapcsolatügyeleti munka adminisztrációja

A kapcsolatügyeleti napló a következőket tartalmazza: dátum, óra, ügyeletesek neve, az ügyeletre előjegyzett családok neve, az ügyeleten megjelentek neve, telefonok, üzenetek, váratlan események, megjegyzés rovat, ügyeletesek aláírása.

Ezen kívül minden családnak van egy dossziéja, amelyben a róluk szóló feljegyzéseket tároljuk (játsszobai megfigyelések, a szülőkkel folytatott beszélgetések emlékeztetői, a szülőktől, gyámhatóságtól, bíróságtól kapott dokumentumok, levelezések).**

Kapcsolatügyeleti iktatókönyv a beérkező í 11- kimenő levelek számára.

Az ügyeletes a meghirdetett kezdési időpont előtt fél, de legalább negyed órával megérkezik, meghallgatja és leírja az üzenetrögzítő üzeneteit, berendezi a szobákat azokkal a játékokkal, amelyek az ügyeletre előjegyzett családok hagyományainak és kapcsolattartási fokozatának megfelel.

Amíg a szülők megérkeznek, teát főz, kikészíti az ügyeleti naplót, a csekkeket, számlatömböt, adóigazolási űrlapot, szórólapokat.

Súlyos hiba, ha a szülők és a gyermekek előbb érkeznek az ügyeletre, mint az ügyeletes.

Az ügyeletesek még az indulás előtt megbeszélnek, mely szobákat használják a szülők és a gyerekek, és hova vonulhatnak el az ügyeletesek a szülőkkel való négy szemközti beszélgetésekre. Ez azért szükséges, hogy ne nyitogassanak rá az ott játszó szülő- gyermek párokra. (A következő ügyeleti nap megtervezésénél a behívásokat úgy hangolják össze az ügyeletes párok, hogy ne legyen zsúfoltság a játszószobában, mert az ilyen kellemetlen élmény hátrányos a kapcsolatok alakulására. A játszószoba maximum három család egyidőben történő fogadására alkalmas.)

Az ügyeletesek figyelmüket az ügyeleten megjelenő családokra fordítják. Telefonszámok esetén ezért nem bocsátkoznak lelki segély jellegű hosszú beszélgetésekbe, hanem igyekeznek időpontot adni, tanáccsal, információval ellátni a telefonálót.

Az ügyeletesek az ügyelet meghirdetett befejező időpontja után negyed órával távoznak, ezalatt visszaállítják a szobák kezdés előtti állapotát, kitöltik az ügyeleti napló minden rovatát, rövid feljegyzést is készítve a családokkal kapcsolatos megfigyeléseikről. Elkészítik a következő heti előjegyzéseket.

A kapcsolatügyeleti munka módszereit most dolgozzuk ki. Ezért szükség van minden javaslatra, kritikára, új ötletre. Ez indokoltá teszi az ügyeletben dolgozó szakemberek havi egyszeri írásos feljegyzését ebben a témában, amelynek terjedelme 2-3 kéziratos oldal. Szintén a munka minőségének emelését, a módszer finomítását célozza az a másik kötelezettség, hogy minden befejezett esetről hasonló terjedelmű leírást kell adni, elemezve a siker vagy a kudarc okait.

A kapcsolatügyelet és a nyilvánosság

A sajtóval való jó kapcsolat létfontosságú számunkra, hiszen egy-egy jól sikerült cikkel hirdetési költségeket takaríthatunk meg, nem is beszélve a reklámmal szembeni hatékonyságról. Ezzel együtt azonban egy bizonyos határon túl korlátozni kell az újságírók tevékenységét. Ez a határ a titoktartás, és a Kapcsolatügyeleten létrejött szülő-gyermek kapcsolat intimitásának veszélyeztetése. A sok információt nyújtó, a munka módszereit, a körülményeket, az új szemléletet, esetleg néhány sikeresen megoldott eset név nélküli leírását tartalmazó cikk többet használ az ügynek, mint a szaftos történetek, és az intimitások kitergetése. Helyes, ha az újságíró egy külön időpontot beszél meg a nyilatkozni hajlandó

szülővel, és nem a gyermek igen szükös kapcsolattartási idejéből csíp le azzal, hogy az ügyeleten kivonja a szülőt a gyermekével folytatott játékból.

Alapítványi tevékenység

Tapasztalatunk szerint a szülők együttműködése esetén az előkészítő megbeszélések után 4 -5 alkalom elegendő a legreménytelenebb kapcsolattartási problémák rendezéséhez is. Vannak viszont olyan esetek is, ahol a szülők az egymás elleni harc egy újabb terepének használják a Kapcsolat- ügyeletet, ha a szolgáltatás teljesen ingyenes. Ezért a következő támogatási konstrukciót célszerű bevezetni:

A/ A két szülővel és a gyermekkel való előkészítő beszélgetésen kívül még az első öt Kapcsolatügyeleti alkalom is ingyenes a családok számára.

B/ A 6. ügyeleti naptól kezdve viszont alkalmanként 500 - 500 forintot kérünk a szülőktől. Az alapítványi támogatás befizetéséről számlát adunk.

C/ Ezenkívül felhívjuk a szülők figyelmét, amennyiben elégedettek szolgáltatásunkkal, csatlakozzanak támogatóinkhoz. Adományaikról számlát és igazolást adunk, amely alapján az összeget adójukból leírhatják.

Az első találkozáskor a következő kérdőívet töltik ki a szülők:

Kedves Szülő !

Üdvözlöm az Alapítvány munkatársai nevében. Ön Kapcsolatügyelet nevű szolgáltatásunkat szeretné igénybe venni, amelynek az a célja, hogy a gyermekek válás után is kapcsolatban maradjanak szüleikkel, nagyszüleikkel, testvéreikkel. Ha a gyermeknek ezt az alapvető jogát a felbomlott család valamilyen ok miatt nem tudja biztosítani, mi semleges helyet, a gyermek számára természetes környezetet (játékokkal berendezett szobát), és szakemberek segítségét tudjuk felajánlani a cél érdekében.

Hogyan dolgozunk?

Először a szülőkkal beszélgetünk egy-egy órát, hogy megismerjük a kapcsolattartási problémáról kialakult véleményüket még az első szülő-gyermek találkozás előtt. Jó, ha a gyermek is megismerkedik előzőleg velünk és a környezettel.

Munkánkat nagymértékben segítené, ha Ön még a beszélgetés előtt elolvasná az alább következő listát, és bejelölné azt a két pontot, ahonnan indulni szeretne, és ahova el akarna jutni a Kapcsolatügyelet segítségével.

A szülő-gyermek kapcsolattartás fokozatai

1. Mindkét szülő, a gyermek és a Kapcsolatügyelet munkatársa a játszószobában együtt játszik.

2. A gyermekkel együtt élő szülő a váróban tartózkodik, a gyermek a másik szülővel és az ügyeletessel a játszóban van.

3. A gyermekkel élő szülő a váróban, a másik a gyermekkel a játszóban, az ügyeletes a játszón kívül, de a közelben.

4. A gyermekét látogató szülő a gyermekkel a játszóban tartózkodik, a gyermekkel élő szülő az ügyeletessel beszélget egy másik szobában.

5. A gyermekét látogató szülő a játszószobában a gyerekekkel, a másik szülő kimegy a városba egy órára.

6. A gyermekével élő szülő elhossa és átadja a gyermeket a látogató szülőnek, majd az ügyelet teljes idejére (három órára) eltávozik, és a végére jön vissza. Ezalatt a másik szülő a játszószobában játszik a gyerekekkel.

7. A gyermeket látogató szülő és a gyermek más családotól külön, egy kisebb szobában játszik, a gyermekkel élő szülő a váróban tartózkodik.

8. A gyermek és a látogató szülő egy kisebb szobában, a másik szülő az ügyelet teljes idejére eltávozik.

9. A látogató szülő és a gyermek egy órára kimennek a városba, a gyermekkel élő szülő a váróban tartózkodik

10. A gyermeket a látogató szülő a Kapcsolatügyeleten veszi át, kiviszi a városba valamilyen gyermekprogramra, és visszahozza az ügyelet végére.

11. A látogató szülő a Kapcsolat-ügyeleten veszi át a gyermeket, egész napra elviszi, közben a lakásán is tartózkodnak néhány órát, majd a másik szülő lakására viszi vissza. A szülők telefonon számolnak be tapasztalataikról az ügyeletnek.

12. A látogató szülő a gyermekkel élő szülő lakásáról viszi el a gyereket egy napra, és oda is viszi vissza. A szülők telefonon beszámolnak a tapasztalataikról.

13. A gyermek két napot tölt el a tőle távol élő szülőnél ottalvással. A-mennyiben a szülők visszajelzése pozitív, a Kapcsolatügyelet további segítségére nincs szükség.

Tapasztalatunk szerint jól sikerült előkészítő beszélgetések, a szülők együttműködése esetén négy-öt alkalom elegendő a legnehezebb kapcsolattartási ügyek megoldásához is. Ezért alapítványunk az első öt találkozást ingyen biztosítja a családoknak. Előfordulhat azonban, hogy ennyi idő nem elegendő a kívánt eredmény eléréséhez. Ebben az esetben minden további Kapcsolatügyeleti alkalomért 500-500 forint alapítványi támogatást kérünk, amely összeg igazolásunk alapján az adóalapból levonható.

JEGYZETEK

*A válási krízistanácsadás bevezetése már az 1986-os Családjogi Törvény módosításakor felmerült. Akkor vezették be a békéltetés jogintézményét – amelyet azonban sikertelensége miatt 1995-ben megszüntettek. A megszüntetéskor elemzés híján nem derülhetett ki, hogy nem a szándék, hanem a megvalósítás volt hibás, e feladatot ugyanis nem bírákra, hanem a kérdésben jártas szakemberekre –pszichológusokra, szociális munkásokra – kell bízni. Erről részletesen Telkes József–Bognár Gábor: A válás lélektana című, nemrég ismét megjelent kitűnő könyvében olvashatunk.

** A kapcsolatügyeletek gyakorlata és módszertana kiválóan alkalmas lehet a nevelőszülői és vérszerinti családok kapcsolat-tatáséinak támogatására is. Ebben az esetben a GYIVI munkatársainak vagy szükség esetén más, helyi segítő szervezetek közreműködésével szervezhetőek meg a találkozások. Ezzel biztosan sokkal sikeresebbek és kevésbé frusztrálóak lennének a találkozások, melyek szükségességét egyre kevesebben kérdőjelezik meg, formálja és tartalma azonban a legtöbb helyen nem kielégítő és ezért nem is szívesen vállalt feladat, ha megvalósul egyáltalán. (A szerk.)